॥ १९ ॥ २० ॥ २१ ॥ २२ ॥ २३ ॥ २४ ॥ २५ ॥ इतिआश्रमवा॰नै॰भारतभा॰एकत्रिंशोऽध्यायः ॥ ३१ ॥ ॥७॥ ततोनिशायामित्यस्मिन्नध्यायद्वयेमृतानांपुनर्दर्शनमुक्तं तेनतेषां सत्वमस्तीतिस्पष्टमुक्तं अतोमृतानांसत्वमस्तिनवेतिसंशयःपरास्तः अथभस्मीभूतानांकथंप्रत्यक्षेणदर्शनं स्वमवदितिचेत् व्यासस्यैंद्रजालिकत्वापत्यासंशयोच्छेदकत्वानुपपत्तिः अथदेवताभावंगतानांतेषां पुनर्भीष्मादिभावेनयोगबलादभिव्यक्तिर्भवति तर्हिभस्मीभूतस्यदेहस्यपुनरुदयायोगात्तत्सदृशैर्देहांतरैरुपेतानामेवतेषांदर्शनमितिवाच्यं तथापिदेहांतरेममायंभर्तेतिबुद्धिमतीनांस्त्रीणांभ्रांतिरेव पूर्वदेहनाशस्य दृढतरस्मरणात् अस्मरणेपुनःस्वमतुल्यतेतितुल्यं अत्रब्रूमः हार्दविद्यांप्रकृत्यश्रूयते तइमेसत्याःकामाअनृतापिधानाइति तस्माद्धराकाशंप्रकृत्यएतत्सत्यंब्रह्मपुरमस्मिन्सर्वेकामाःसमाहिताइति तथायोयोह्य

सर्वेभवंतोगच्छंतुनदींभागीरथींप्रति॥ तत्रद्रक्ष्यथतान्सर्वान्येहतास्मिन्रणाजिरे॥१९॥ वैशंपायनउवाच इतिव्यासस्यवचनंश्रुत्वासर्वोजनस्तदा॥ महतासिंहनादेनगंगामभिमुखोययौ॥ २०॥ धृतराष्ट्रश्चसामात्यःप्रययौसहपांडवैः॥ सहितोमुनिशार्दूलैर्गंधर्वैश्चसमागतैः॥ २१॥ ततोगंगांसमासाद्यक्रमेणसजनार्णवः॥ निवासमकरोत्सर्वोयथाप्रीतियथासुखं॥२२॥ राजाचपांडवैःसार्धमिष्टेदेशेसहानुगः॥ निवासमकरोद्धीमान्सस्त्रीवृद्धपुरःसरः॥२३॥ जगामतदहश्चापितेषांवर्षशतंयथा॥ निशांप्रतीक्ष्यमाणानांदिदृक्षूणांमृतान्नृपान्॥ २४॥ अथपुण्यंगिरिवरमस्तमभ्यगमद्रविः॥ ततःकृताभिषेकास्तेनैशंकर्मसमाचरन्॥ २५॥ इतिश्रीमहाभारतेआश्रमवासि॰पुत्रदर्शनप॰गंगातीरगमनेएकत्रिंशोऽध्यायः॥३१॥ ॥७॥ वैशंपायनउवाच ततोनिशायांप्राप्तायांकृतसायाह्निकक्रियाः॥ व्यासमभ्यगमन्सर्वेयेतत्रासन्समागताः॥ १॥ धृतराष्ट्रस्तुधर्मात्मापांडवैःसहितस्तदा॥ शुचिरेकमनासार्धमृषिभिस्तैरुपाविशत्॥ २॥ गांधार्यासहनार्यस्तुसहिताःसमुपाविशन्॥ पौरजानपदश्चापिजनःसर्वोयथावयः॥ ३॥ ततोव्यासोमहातेजाःपुण्यंभागीरथीजलं॥ अवगाह्याजुहावाथसर्वान्लोकान्महामुनिः॥४॥ पांडवानांचयेयोधाःकौरवाणांचसर्वशः॥ राजानश्चमहाभागानानादेशनिवासिनः॥५॥ ततःसुतुमुलःशब्दोजलांतेजनमेजय॥ प्रादुरासीद्यथापूर्वंकुरुपांडवसेनयोः॥६॥ततस्तेपार्थिवाःसर्वेभीष्मद्रोणपुरोगमाः॥ससैन्याःसलिलात्तस्मात्समुत्तस्थुःसहस्रशः॥७॥

स्येतःप्रैतिनतमिहदर्शनायोपलभतेइत्युपक्रम्ययेचास्येहजीवायेचप्रेतायचान्यदिच्छन्नलभतेसर्वंतदत्रगत्वाविंदतइत्यादि सत्यंब्रह्मपुरंतदंबरमित्यर्थः समस्तःसदासन्नेवास्यतएवतत्रमुनयःपश्यंत्यतीतादिकं मिथ्याब्रह्मपुरंशरीरममुनासत्यपुरंछादितंसर्पेणस्त्रगिवेत्यमुष्यविलयेसत्यंपुरंप्रकाशते तस्मादविद्याप्रत्युपस्थापितमपारमार्थिकंजैवंरूपं कर्तृभोक्तृरागद्वेषाद्यनेकानर्थकलुषितंतद्विलयनेनतद्विपरीतमपहतपाप्मत्वादिविशिष्टंपारमेश्वरंरूपंविद्ययाप्रतिपद्यतेसर्पादिविलयनेरज्वादिवदितिभाष्याच्च ब्राह्मलौकिकाएवसत्याभीष्मादयोऽनृतैर्जन्मादिभिर्भावविकारैराविर्भूयतिरोभूताःसंतोमहर्षिविद्ययाविर्भूयरूपादिभिश्चयाथात्म्येनगृहीताःसंतस्ताभिःसहरेमिरेइतियुक्तमुत्पश्यामः विशेषस्त्वस्मत्कृतेवेदांतकतकेदहराधिकरणेद्रष्टव्यः अक्षरार्थस्तुस्पष्टएव ॥ १ ॥ २ ॥ ३ ॥ ४ ॥ ५ ॥ ६ ॥ ७ ॥

Digitized by Google